

A CALAF, CAL MACARRÓ!

Crònica d'un compromís carregat de futur

Aleix Cardona

MONTSERRAT SOLÀ

El Bernat Dámaso, sempre optimista, sempre al costat de la gent, sempre a punt de fer-ne una de grossa!

En una societat reglamentarista, el control substitueix el sentit comú i la normativitat qualsevol expressió col·lectiva i espontània. És una societat més avançada, moderna, cosmopolita i progressista la que no deixa cantar i tocar en un bar? O és, simplement, la mostra d'una involució integrada en el més profund de les ments de la classe política, poruga i impotent davant el dia a dia arrelat en la història i la lògica més elemental de qualsevol col·lectivitat? Prohibir la música en directe a Cal Macarró, a l'Slàvia o a... és només la prova fefaent que a casa nostra hi ha dos móns, el de la gent i el de l'Estat i els seus polítics, cada cop més allunyats, distanciats, potser ja del tot irreconciliables. En ple segle XXI, a Calaf (Alta Segarra), tan avançats que ens creiem, novament, se'ns han glaçat

les paraules i, amb elles, una mica més el cor.

El passat 16 de novembre del 2008, en un dia entre assolellat i boirós, canviant en paral·lel al pas de les hores, férem cap a Cal Macarró, a Calaf. Mal estigui dir-ho, en persona encara no hi havíem estat mai. Anar-hi era un deute de llarga durada que tenia amb el Bernat, l'ànima de tantes coses i també de Cal Macarró. I és que en Bernat Dámaso és un d'aquells personatges que es fan gairebé imprescindibles. I no puc negar que ja ho sabia, que fa molts anys, tot i la seva joventut, que ja n'havia tingut proves, com quan ens trobàvem, a l'empara de la fosca i el fred, a Igualada, per organitzar les arrels nacionals al voltant de la Crida a la Solidaritat

a la capital de l'Anoia i amb aquell grupat de jovent delerós d'acció i propostes. Recordo més d'una nit o tarda a l'entorn d'un o altre local, llavors de passada. Després va venir el Jimmy Jazz, allà mateix a Igualada, i més tard, a Calaf, la taverna Cal Macarró. Els espais, com a mínim ja començaven a ser nostres.

En Bernat, i altres companys i companyes, ens reben càlidament, enmig del tràfec de l'organització d'una de les darreres actuacions que preveuen poder fer, aquest cop en el marc del Circuit Folc—curiosament finançat per la Generalitat de dalt, la mateixa que els farà tancar. I a més, avui amb la presència entranyable d'una persona de primera, el Pep Gimeno Botifarra.

Quan acaben les proves de so, i mentre Botifarra i els seus músics –Néstor Mont i Paco Lucas– aco- blen veus i cordes, ens disposem a fer un repàs a la història de Cal Macarró.

Intens i bellugadís, el Bernat ens posa en situació sobre el procés de creació de Cal Macarró i sobre els esdeveniments que han portat a la difícil situació actual, a les portes d'un tancament anunciat per al 2010, a la fi del contracte.

Va ser l'any 2005, concretament el 14 de maig, després de molta feina, que obre les portes l'emblemàtic espai de Cal Macarró, amb la inten- ció de crear un punt de referència per a la música en directe, per a un tracte personal on trobar-s'hi a gust, on contactar quasi com qui no vol la cosa amb una realitat nacional activa i on ubicar un clima de contacte, de trobada que serveixi a la gent, al poble i la comarca i al país. Ja ho diu la seva divisa: «Música + País + Bon beure».

«Feia catorze anys que organit- zàvem el Festival de Música Tra- dicional de Calaf, el que jo ano- meno el festival de les nacions sense estat, i calia anar consoli- dant un espai de referència i que servís de seu de l'entitat COMT- CASE, organitzadora del festi- val». El Bernat es mostra apa- sionat en la narració dels fets, però se li nota la decepció per com han anat les coses, el desgast d'una dinàmica absurda. «En aque- st temps, molta gent ha col·laborat i hi a deixat un munt d'aporta- cions. En aquest temps, també hem après que no es pot anar per la vida amb la ingenuïtat de qui té clar què vol i confia que tothom es mou en la mateixa direcció. Aquest individu que ara ens vol fer fora, deia que ens ajudaria, que cap problema, que endavant... Per això els tractes no van ser més concrets i segurs».

Avui, l'espai de Cal Macarró és una mostra de la voluntat de crear un lloc de benestar, amb possibili-

Actuació de Pep Gimeno Botifarra, ¿una de les darreres a Cal Macarró?

tats per gaudir d'activitats culturals diverses en aquests anys s'hi han fet més de 100 actuacions i una trentena llarga d'actes de diferents menes–, un indret on reconèixer la identitat nacional, però també la memòria del poble. «Cal Macarró és el nom d'una casa amb més de 300 anys d'antiguitat, on s'hi confeccionaven espartenyas –diu el Bernat–, però allà, ara, ja no hi ha res. Posar aquest nom era una decisió pensada en la direcció que no podem perdre els nostres refe- rents. Si perdem els noms de les cases, dels llocs, com sabrem on som i qui som? Calaf deixarà de ser Calaf. La identitat no és només una causa nacional, també, i bàsi- cament, és una causa a nivell local o comarcal. Per això, a Cal Ma- carró hi trobem detalls de coses usades en altres temps i que for- men part de la nostra memòria». I continua, «abans, en aquest lloc on avui hi ha Cal Macarró, hi havia una fonda o el bar Brasil, i fins que vam obrir, l'oci de nit o de diumenge tarda sempre tenia una mateixa proposta, mentre que ara això ha canviat. Avui, hi ha molta gent que no es pot imaginar aquestes estones sense un ambient i una dinàmica com la que ella mateixa ha anat creant-se aquí».

Tota aquesta feina, que mantenen dia a dia deu persones que hi tre-

ballen a torns diversos, ha rebut un bon grapat de reconeixements, més enllà del que li dona el sentit d'existir, el de la gent, dels clients, dels amics, i han començat a acu- mular alguns premis, com l'Alta- veu de l'any 2006, o un que dona l'Òmnium Cultural de l'Anoia al compromís cultural.

Un bon dia, però, tot aquest ritme, aquesta realitat que va encadenant propostes i compromisos i un munt de complicitats, s'esquerda, apareix l'ombra de l'impossible. Aquell propietari gentil i interessat veu que la feina ja està feta, que ha aconse- guït que algú munti la dinàmica i decideix fer ús de les seves habitu- als conxorxes polítiques, urbanís- tiques i obre el joc als seus interes- sos particulars. Comença una guer- ra oberta i bruta per acabar amb l'experiència. Decideix obrir un establiment hotelier al damunt del local i es queixa de sorolls, molès- ties i complicacions amb una única finalitat: fer tancar Cal Macarró.

Curiosament, tot comença a girar en contra. Fins i tot un mosso d'esquadra que viu al costat, i que fins ara mai havia sentit res i que sabia que les denúncies que posava el propietari i que els seus com- panys de policia notificaven, amb un cert recel i mal gust, eren del tot interessades i sense fonament, va

acabar contribuint a amplificar el problema amb les seves pròpies denúncies. Per al Bernat i la gent de Cal Macarró, el somni inicial, convertit en realitat, anava esdevenint un malson de proporcions cada cop més grans. Ni el contracte no podrien complir!

El Bernat, independentista convençut, però també convençut que aquesta és la condició normal en un país negat i oprimat i que no és qüestió d'etiquetes, es mostrava sempre profundament crític amb el partit a qui vota, ERC, però accepta que «si tenim això, doncs endavant». Ara, després de l'experiència, la seva vivència política és molt més agra, més descreguda i decebedora. No entén que ningú estigui a l'alçada quan és el moment.

Cal Macarró va començar a donar a conèixer la situació, a fer contactes a munt i avall. Des del govern, la responsable del sector del Joc i l'Espectacle de la Generalitat de Catalunya, Mercè Claramunt, d'ICV, deixà clar que si no hi ha llicència d'espectacles, res d'actuacions en directe, i per la part de Cultura, poca fermesa i molt de fum. I és així que el Bernat decideix

prendre la iniciativa i jugar-s'ho a una carta per aconseguir, com a mínim, complir el contracte i, el més important, mantenir la dignitat i deixar clar qui és qui i perquè hi és. Ja feia dies que a Cal Macarró es preparava l'ambient amb uns cartells, que encara es poden veure ara, que deien «Se'n prepara una de grossa». I ben cert que així va ser. El 30 de juny del 2008, a les 10 del matí, el Bernat Dàmaso iniciava una vaga de fam indefinida per aconseguir un acord que fes possible continuar la feina feta i resoldre el conflicte. La pàgina web –www.cal-macarro.cat– de Cal Macarró servia de contacte arreu i començava a bullir. Cada dia, un comunicat i les darreres novetats de l'acció posaven llum als fets. 10 dies després, un acord que permetia seguir amb l'activitat fins a final de contracte posava fi a la vaga de fam. L'acció havia assolit el seu primer fruit, quedaven pendents els altres tres punts, que no depenien de Cal Macarró: la revisió de la situació i de l'atorgament de llicències, i que es revisi el tracte cap a aquest tipus d'espais, i que les administracions apostin d'una vegada per la cultura. Més de dues mil persones han signat en suport a Cal Ma-

carró. A Calaf i la comarca, la solidaritat i el posicionament de la gent també va ser realment important. Sens dubte, l'acció, arriscada, va donar fruits molt remarcables, però el paper de l'administració i els interessos del propietari continuen dominant. Avui, a Cal Macarró, segueixen pensant en el dia a dia i en la importància de la realitat creada, però tenen la data de tancament ben present. Ni amb l'acord aconseguit poden garantir la programació prevista. De moment, però, a punt de començar el concert del Botifarra, Cal Macarró és ple de gom a gom.

Fa pocs dies, l'Albert del bar Slàvia, de les Borges Blanques ens comentava que estan vivint el mateix. Que han hagut de suspendre actuacions i que estan a l'espera d'assumir la nova situació i de si es poden plantejar alternatives a tot plegat. Aquests anys, aquesta experiència, aquesta via de treball potser mereixeria una altra posició per part de l'administració i una visió més oberta de la realitat. La cultura no és només un espectacle i un aparador on mostrar excel·lències. La cultura es fa cada dia entre la gent. Ens podem permetre casos com aquest?

MONTSERRAT SOLÀ

La cervesa de Cal Macarró, una aposta més per al país... i per passar una estona agradable.